

Den 10. september 2008 afgav jeg en endelig rapport om min inspektion den 20. november 2007 af Parkvænget. I rapporten bad jeg om nærmere oplysninger mv. vedrørende forskellige forhold.

I den anledning har jeg fra Glostrup Kommune modtaget en udtalelse af 12. januar 2008 og en e-mail af 19. februar 2009 med ekstra materiale til sagen. Kommunens udtalelse indeholder tillige Parkvængets bemærkninger.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad punkt 2. Generelt om Parkvænget

Af punkt 4.3. i kommunens drifts- og udviklingsaftale 2007 for Parkvænget fremgår det bl.a. at der i første kvartal af 2007 skulle udarbejdes en beskrivelse af Parkvængets vision og ambitioner på sigt. Videre fremgår følgende:

”I den nye situation er det væsentligt, at Parkvænget vurderer fremtidens behov for de nuværende tilbud i Parkvænget. Det kan være nødvendigt at udarbejde en strategi med hensyn til eventuelle nye tilbud eller for at ændre/tilpasse tilbuddene. Parkvængets position i forhold til institutioner, der ligger i andre kommuner, og som pt. har (delvist) sammenlignelige tilbud, skal også overvejes. Sluttelig skal samarbejdsmuligheder og sammenhæng med Glostrup Kommunes tilbud på det socialpsykiatriske område undersøges.

...”

Jeg bad kommunen om at sende mig den nævnte beskrivelse af Parkvængets vision og ambitioner.

Glostrup Kommune har den 19. februar 2009 sendt mig kopier af drifts- og udviklingsaftalen mellem Parkvænget og forvaltningen for henholdsvis 2008 og 2009. I disse aftaler er Parkvængets visioner og overordnede målsætninger beskrevet. Det ses at der er sket mindre justeringer af vision og målsætninger fra det ene til det andet år.

Jeg har læst materialet og foretager mig ikke videre vedrørende dette punkt.

Ad punkt 3.1 Fælles arealer, herunder havestuen

I den endelige rapport skrev jeg at følgende var anført om centralkøkkenet i punkt 1 i kommunens tilsynsrapport for tilsyn foretaget den 20. juni 2007:

”...

En udbygning af de eksisterende køkkener og nedlæggelse af centralkøkkenet kunne være en mulighed for yderligere at styrke en udvikling væk fra det institutionsprægede tilbud. En sådan ændring vil samtidig have en stor indvirkning på husets øvrige driftsforhold.

[...] – ligesom den centrale køkkenfunktion er en udfordring i forhold til arbejdet med dagligdagsfunktioner.”

Jeg bad på den baggrund Parkvænget om at redegøre nærmere for hvilken betydning den centrale køkkenfunktion har for beboerne.

I forlængelse heraf bad jeg Glostrup Kommune oplyse om kommunen har planer om at nedlægge centralkøkkenet og udbygge enhedernes køkkener.

I udtalelsen af 12. januar 2009 har kommunen anført at den centrale køkkenfunktion har stor betydning for husets beboere, dels fordi der på alle årets dage tilbydes en ernæringsrigtig sund kost tilberedt af fagpersoner. Kommunen har i udtalelsen videre anført følgende om køkkenet:

”Et tilbud der giver valgmuligheder, for nuværende valg mellem to menuer, men på sigt tre til fire muligheder ved de varme måltider, dels fordi der er mulighed for social kontakt med beboer og personale på tværs af huset.

Central køkkenet vil i løbet af foråret 2009 være arbejdsplads for to-tre beboere nogle timer om ugen. Beboerne starter så snart de har bestået hygiejne kursus.

De beboere der ønsker at tilberede mad enten selv eller med støtte fra personale har gode muligheder i de lokale køkkener.”

Jeg må forstå det således at både bostedet og forvaltningen ser fordele i at have et centralkøkken, og at der således ikke er planer om at centralkøkkenet skal nedlægges. Jeg må endvidere forstå det således at bostedet og forvaltningen mener at der er gode muligheder for at beboerne kan træne i madlavning i både de lokale køkkener og i centralkøkkenet. På den baggrund foretager jeg mig ikke mere i anledning af dette punkt.

Ad punkt 3.3 Fællesarealerne på de enkelte enheder

De fælles opholdsarealer på Vinter og Efterår er opdelt i en lille opholdsstue og et lille køkken. Ledelsen og beboerrådet oplyste under inspektionen at de små fællesarealer på disse enheder giver anledning til problemer idet alle 14 beboere f.eks. ikke kan spise på samme tidspunkt i køkkenet. De har heller ikke mulighed for at opholde sig i opholdsstuen på samme tid. Disse problemer har bl.a. resulteret i at beboerne på Efterår altid spiser i havestuen.

Jeg bad Glostrup Kommune oplyse om kommunen har planer om at lave køkkenalrum på disse enheder så beboerne her får lige så gode forhold som beboerne på Sommer og Forår har. Jeg henviste i øvrigt til sammenhængen med mit spørgsmål i punkt 3.1.

Kommunen har til dette svaret at det er planen at de små køkkener skal ombygges så de kommer til at ligne køkken/alrummene på 1. sal. Ombygningen af Efterårs køkken forventes udført i 2009.

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke videre.

Ad punkt 4.2 Medicin, læge mv.

Alle beboere på Parkvænget modtager receptpligtig medicin.

Jeg bad bostedet oplyse om beboerne selv betaler for deres medicin, og om de får kronikertilskud.

Kommunen har oplyst at Parkvænget betaler al psykofarmaka, og at beboerne selv betaler for somatisk medicin. Der er ifølge kommunens oplysninger søgt kronikertilskud til de beboere der kan drage fordel af det.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Det blev under inspektionen oplyst at Parkvænget afleverer restmedicin til apoteket når udløbsdatoen er overskredet, hvis en beboer dør eller hvis den pågældende medicin ikke længere skal benyttes. Parkvænget får kun i særlige tilfælde en kvittering for den tilbageleverede medicin.

Jeg anførte under inspektionen at Parkvænget efter min opfattelse – for at undgå eventuel tvivl om hvad der sker med restmedicin og heraf følgende uberettigede mistanker – bør sikre sig en kvittering fra apoteket. En mulig løsning kan være at Park-

vænget selv skriver op hvad der bliver afleveret og anmoder om apotekets kvittering herfor, for eksempel i form af et stempel.

Jeg anbefalede Parkvænget at overveje at indføre en sådan form for kontrol med restmedicinen så der ikke kan ske misbrug og omsætning af medicin. Jeg bad om oplysning om hvad min anbefaling har givet anledning til.

Til dette har kommunen anført følgende i sin udtalelse:

”Medicin, der skal returneres til destruktion på apoteket skal samles i bønne til medicinrester i medicinskabet.

Når bønnen er fuld tapes den til med gaffatape og sendes mod kvittering i kinabog med apotekerbudet til apoteket.

Skal der returneres morfika, tælles op af 2 personer og regnskab føres. Bønnen tapes til umiddelbart efter og sendes med budet ved først givne lejlighed. Ved returnering af morfika er vi pålagt at sikre kvittering af apotekerbudet.

Hver gang medicin returneres skal apotekerbudet kvittere i enhedens kinabog.”

Jeg må forstå det således at apotekerbudet kvitterer for modtagelse af restmedicin, men at denne kvittering reelt kun er en kvittering for modtagelse af en bønne med medicinrester. Apoteket tjekker således ikke – som jeg har forstået det – den returnerede medicin og kvitterer på baggrund af det.

Jeg beder Glostrup Kommune overveje at indføre en udbygget kvitteringsordning som f.eks. kan gå ud på at bostedet selv skriver op hvad der bliver afleveret, og i forbindelse med afleveringen til apoteket anmoder om apotekets kvittering for at denne optælling er korrekt.

Under inspektionen oplyste Parkvængets ledelse at det psykiatriske tilsyn sker over ca. to timer om ugen. Efter ledelsens opfattelse fungerer det psykiatriske tilsyn umiddelbart godt.

Det blev i den forbindelse oplyst at de tilsynsførende overlæger ikke er aktivt opsøgende overfor samtlige beboere, herunder heller ikke alle de medicinerede beboere. Kun hvis der er igangsat en ny behandling i forhold til en beboer, bliver denne beboer automatisk tilset. Det er personalet på Parkvænget der tilser, om den enkelte beboer har det godt, og dette personale gør så psykiateren opmærksom på bekymrende forhold, herunder hvis en beboer pludselig opfører sig anderledes end normalt. Der er især tre af sygeplejerskerne som har denne funktion da de tidligere har arbejdet på

psykiatriske afdelinger og kender til de signaler for adfærdsændringer som beboerne kan have.

Det blev tillige oplyst at Parkvængets ledelse er af den opfattelse at i de tilfælde hvor overlægerne er bekendt med et nyt medicinsk produkt som måske vil være relevant at bruge i forhold til én eller flere bestemte beboere, så vil den eller disse beboere blive tilset.

Under min samtale med beboerrådet på Parkvænget oplyste en af repræsentanterne at det efter hans opfattelse kan være svært for dem der har det dårligt at bede om at få besøg af psykiateren. Denne beboer mener således ikke at tilsynskonsulenterne er opsøgende nok.

Kommunens repræsentant oplyste i tilknytning til dette emne at tanken er at de nye samarbejdsaftaler mellem Psykiatrisk Center Glostrup og kommunerne skal indeholde en pligt for de psykiatriske tilsynskonsulenter til at være (mere) opsøgende overfor alle beboere.

I forbindelse med en anden inspektionssag havde jeg modtaget kopi af den nye samarbejdsaftale mellem Psykiatrisk Center Glostrup og Parkvænget. Heraf fremgår ikke en særlig pligt for psykiaterne til at være mere opsøgende overfor beboerne. Jeg bad derfor Parkvænget og Glostrup Kommune om at redegøre for behovet for en mere opsøgende funktion.

Kommunen har i sin udtalelse anført følgende:

”I forbindelse med omlægning af psykiaterbetjeningen har Parkvænget fast ugentligt besøg af psykiater. Dette har medført flere timer og den nye psykiater har udtrykt ønske om, at der planlægges, så han taler med alle beboere mindst en gang hver 3. måned. Dette er nu indført, og det tilstræbes at gerontopsykiateren ligeledes taler med alle, hvor han er fast tilknyttet, mindst hver 3. måned.”

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 4.4 Beboernes økonomiske forhold

Ifølge den betalingsaftale fra 2006 som jeg modtog under inspektionen omfatter den obligatoriske del af beboernes betaling for opholdet husleje, varme og el.

De beboere der er tilkendt højeste førtidspension, betaler desuden en servicebetaling, dvs. betaling for den særlige service mv. der følger af opholdet. jf. servicelovens §

162, stk. 1. Det gælder dog ikke de beboere der er tilkendt førtidspension efter den nugældende lov (efter 1. januar 2003), jf. § 162, stk. 3. For personer der på grund af nedsat funktionsevne har nødvendige udgifter i forbindelse med individuelle aktiviteter der ikke dækkes af opholdet i boformen, nedsættes eller bortfalder servicebetalingen efter § 162, stk. 1, jf. § 162, stk. 2. (Det bemærkes at servicebetalingen pr. 1. juli 2008 blev afskaffet, jf. lov nr. 446 af 9. juni 2008).

Det er ikke obligatorisk at købe maden på bostedet. Dette gælder (ifølge den udleverede kopi af betalingsaftalen med en beboer) også for betaling for kabel-tv, kørselsordning, vaskemidler, rengøringsartikler, institutionsvask og indbo- og ansvarsforsikring.

Da den nævnte betalingsaftale er fra 2006, bad jeg i den endelige rapport Parkvænget redegøre for størrelsen af de månedlige udgifter og indtægter som henholdsvis en førtidspensionist og en folkepensionist havde i november 2007.

Kommunen har sendt mig et udførligt overblik over økonomien pr. 1. november 2007 for de nævnte grupper. Det fremgår således at en beboers obligatoriske udgifter var på 3.932 kr. og at de valgfrie var på 2.561 kr. Hvis en person således har tilvalgt alle ydelser, var den samlede månedlige udgift på 6.493 kr.

For så vidt angår indtægterne fik en enlig folkepensionist på dette tidspunkt en pension på 9.937 kr. pr. måned, og en enlig førtidspensionist (på den nye ordning gældende for pensioner tilkendt efter den 1. januar 2003) fik 14.803 kr. pr. måned.

Det vil sige at der hver måned er et rådighedsbeløb på 8.310 kr. for en enlig beboer på højeste førtidspension og 3.444 kr. for en enlig folkepensionist (hvis disse beboere vel at mærke har valgt alle de valgfrie ydelser til).

Jeg går ud fra at det nævnte rådighedsbeløb er beregnet til f.eks. tøj, medicin, frisør, tandlæge, aftenskole eller lign., møbler og forlystelser, herunder ferie.

Idet jeg bemærker at jeg ikke har gennemgået kommunens dokumentation for kommunens samlede tal på området, foretager jeg mig ikke videre vedrørende dette punkt.

Jeg fik under inspektionen oplyst at der ikke foretages revision af Parkvængets administration af beboernes lomme penge. Dette sker heller ikke stikprøvevis.

Jeg henstillede i den endelige rapport til Glostrup Kommune at sørge for at det kommunale tilsyn (eventuelt i stikprøveform) kommer til at omfatte varetagelsen af denne administration. Jeg bad kommunen underrette mig om hvad min henstilling giver anledning til.

Glostrup Kommune har oplyst at kommunen i 2008 har besluttet at justere tilsynsvirk-somheden for 2009 og fremover gennem vedtagelse af et fællesforvaltningsmæssigt tilsynskoncept. Herefter fremgår følgende af kommunens udtalelse:

”Som led i det uvarslede tilsyn vil der i 2009 ske en stikprøvekontrol af bl.a. afta-lerne om administration af beboernes økonomi/midler.”

Idet jeg går ud fra at stikprøvekontrollen ikke blot vil ske i 2009 men også i årene fremover, tager jeg det oplyste til efterretning og foretager mig ikke videre i anledning af spørgsmålet.

Ad punkt 4.6 Rygepolitik

På Glostrup Kommunes hjemmeside findes en rygepolitik (vedtaget den 16. januar 2008) der er fælles for alle kommunens arbejdspladser. Det fremgår bl.a. heraf at der ikke må ryges på kommunens arbejdspladser. Denne regel gælder dog umiddelbart kun for personalet. Beboerne på bosteder må nemlig gerne ryge i egne hjem (værel-ser). Dette gælder dog ikke når personalet er til stede i boligen. Beboerne må – lige-som personalet – ikke ryge i fællesrum på bostedet.

På Parkvængets hjemmeside www.parkvaenget.dk er følgende oplyst om rygning:

”Der ryges ikke i køkkener og ved måltider i spisestuen. Beboerne i boenhederne har muligheder for at indgå aftaler om særlige hensyn.”

Hjemmesidens oplysninger på dette område er ikke i overensstemmelse med den nævnte rygepolitik. Jeg bad derfor Parkvænget overveje at bringe hjemmesiden i overensstemmelse med kommunens generelle rygepolitik og med de gældende regler i henhold til rygepolitikken. Jeg bad bostedet om at underrette mig om hvad overvejel-serne giver anledning til.

Kommunen har til dette oplyst at hjemmesidens oplysninger vedrørende rygning er opdateret den 3. november 2008 og nu er i overensstemmelse med kommunens ry-gepolitik.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 4.7 Alkohol og euforiserende stoffer

Ledelsen oplyste under inspektionen at det ikke er tilladt at bruge euforiserende stoffer på Parkvænget, og at det anmeldes til politiet hvis det opdages at der sælges stoffer på bostedet. Der er dog efter det oplyste kun meget få problemer på misbrugsområdet. Det betyder også at der efter ledelsens opfattelse ikke er en indbyrdes afhængighed beboerne imellem – i form af at de skylder hinanden penge.

Jeg bad Parkvænget om at oplyse hvad reaktionen er hvis det opdages at en beboer bruger stoffer på bostedet.

Kommunen har til dette oplyst at bostedet reagerer med pædagogiske tiltag når nogen har indtaget diverse rusmidler. Personalet sørger således for rådgivning, oplysning og støtte til den pågældende. Kommunen har også oplyst at ingen former for alkohol og euforiserende stoffer er tilladt i fællesarealerne

Jeg gør opmærksom på at der ikke er overensstemmelse mellem det jeg fik oplyst under inspektionen (at det ikke er tilladt at bruge euforiserende stoffer på bostedet) og det som kommunen har oplyst i udtalelsen (at det kun er på fællesområderne at euforiserende stoffer er forbudt). Udover at bemærke denne uoverensstemmelse, foretager jeg mig ikke videre i anledning af punktet idet jeg har noteret mig det oplyste vedrørende reaktionen i tilfælde af en beboers brug af euforiserende stoffer på bostedet.

I den endelige rapport bad jeg endvidere om at få oplyst om Parkvænget har en skriftlig politik for misbrug af alkohol og euforiserende stoffer gældende for beboerne på bostedet.

Kommunen har oplyst følgende om dette spørgsmål:

”Parkvænget har på nuværende tidspunkt ingen skriftlig politik for misbrug gældende for beboerne. Der gælder naturligvis samme lovregler for beboerne som i samfundet i øvrigt. Forholdet (håndteringen af problematikken) vil blive taget op specifikt ved det generelle tilsyn med Parkvænget i 2009 – og indgå i tilsynsdrøftelserne i øvrigt på de botilbud (hvor problematikken med rusmidler kan være relevant).”

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager ikke videre vedrørende dette punkt.

I Glostrup Kommunes tilsynsrapport (for tilsyn udført den 20. juni 2007) er der ikke nævnt noget om alkohol og andre rusmidler i relation til beboerne.

Jeg er af den opfattelse at der især på psykiatriske bosteder kan være problematikker som de nævnte, og jeg har da også ved tidligere inspektioner af sådanne bosteder konstateret at tilsynet bl.a. omhandler dette emne.

Jeg bad derfor Glostrup Kommune om at overveje generelt at inddrage spørgsmålet om problemer med indtagelse af alkohol og andre rusmidler i sine tilsyn af psykiatriske bosteder – og eventuelt også ved tilsyn af andre bosteder. Jeg bad kommunen om at orientere mig om hvad kommunens overvejelser giver anledning til.

Som nævnt ovenfor har kommunen oplyst at håndteringen af problematikken vedrørende alkohol og stoffer vil blive taget op specifikt ved det generelle tilsyn med Parkvænget i 2009 – og indgå i tilsynsdrøftelserne i øvrigt på de botilbud (hvor problematikken med rusmidler kan være relevant).

Jeg har noteret mig at kommunen vil lade problematikken indgå i tilsynet for 2009. Jeg beder kommunen oplyse om den nævnte problematik vil indgå som en fast bestanddel i kommunens tilsyn i årene fremover.

Ad punkt 4.8 Vold

I Parkvængets vejledning til kriseplan ved vold eller trusler om vold defineres vold og trusler som verbale trusler, fysiske overgreb, truende adfærd, selvskadende adfærd og forsøg på eller fuldbyrdet selvmord. Det pointeres endvidere at vold mv. opfattes som et problem for arbejdspladsen og ikke som medarbejderens personlige problem. I forlængelse heraf har bostedet udarbejdet en plan for hvilken procedure personalet skal følge hvis en kollega bliver udsat for vold eller trusler om vold.

Jeg bad Parkvænget oplyse om bostedet også har en vejledning for hvad personalet skal gøre når det er en beboer der bliver udsat for vold mv. fra en anden beboer.

Glostrup Kommune har anført følgende til dette punkt:

”Der er i Parkvænget ikke udarbejdet en særlig vejledning vedr. vold beboer og beboer imellem, da det er omfattet af handleafsnittet Akutfase i den almene ’Vejledning til kriseplan ved vold og trusler i Parkvænget’ (...)

For tydeliggørelsens skyld vil vejledningens overskrift blive ændret, så det fremgår, at den er gældende for beboere og personale.”

Kommunen har vedlagt den pågældende vejledning som jeg har gennemgået.

Jeg har noteret mig at handleafsnittet Akutfase i den almene vejledning på området også omfatter tilfælde hvor der sker vold mellem beboerne. Jeg har endvidere noteret mig at vejledningens overskrift vil blive ændret så det fremstår mere tydeligt at den gælder for både beboere og personale.

I forhold til vold overfor bostedets medarbejdere anførte jeg under inspektionen at det efter min opfattelse er mest hensynsfuldt over for den forurettede medarbejder at det er ledelsen der under normale omstændigheder indgiver politianmeldelse i forbindelse med vold eller trusler om vold mod personalet, dog med mulighed for at undlade dette af hensyn til den forurettede.

Jeg bad Parkvænget om at overveje at indarbejde sådanne retningslinjer i voldspolitikken for bostedet. Jeg bad Parkvænget om at orientere mig om udfaldet af disse overvejelser.

Kommunen har til dette oplyst følgende:

”I udgangspunktet er det ledelsen som indgiver politianmeldelse. Man har dog oplevet at Politiet har forlangt, at det skal være den personligt implicerede som anmelder episoden. Forvaltningen vil fremover blive involveret hvis en sådan episode opstår med henblik på at drøfte procedurerne med nærpolitiet (det er indtrykket fra voldsforebyggende kurser afholdt af Glostrup Kommune i december 2008 og januar 2009, at politiet også finder det rigtigt at ledelsen anmelder forholdet – indtrykket beror på udsagn fra kursusunderviser, som var rekrutteret fra nærpolitiet).”

Jeg har noteret mig det oplyste. Kommunens tilbagemelding på dette punkt foranlediger mig dog til at præcisere min holdning på området. Det er således efter min opfattelse ikke afgørende at det er ledelsen der foretager den egentlige anmeldelse. Det afgørende må være at det er ledelsen der beslutter at der skal ske en politianmeldelse – dog med mulighed for at undlade dette af hensyn til den forurettede.

I punkt 27 og 29 i kommunens tilsynsrapport for tilsyn foretaget den 20. juni 2007 er det anført at Parkvænget har udarbejdet en politik til forebyggelse af vold.

Jeg bad bostedet om at sende denne politik til mig.

Kommunen har oplyst at der ikke er udarbejdet en særskilt politik til forebyggelse af vold, og at det var en fejl at dette var anført i tilsynsrapporten. Ifølge kommunen må der være sket en forveksling med "Vejledning til kriseplan vedr. vold og trusler i Parkvænget."

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager ikke videre vedrørende dette punkt.

I den endelige rapport bad jeg Parkvænget oplyse om bostedet indberetter voldsepisoder til Glostrup Kommune.

Kommunen har oplyst at episoder med arbejdsulykker, herunder vold og trusler altid indberettes til øverste sikkerhedsleder i Glostrup Kommune. Forholdet indgår også i kommunens tilsynsvirksomhed.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 4.11 Handleplaner

Det fremgår af tilsynsrapporten for tilsyn foretaget den 20. juni 2007 at Glostrup Kommune i 2007 ville udarbejde et samlet handleplanskoncept med henblik på at beboerhandleplanen skal spille sammen med den overordnede og egentlige handleplan.

Jeg bad kommunen om at sende mig en kopi af dette koncept.

Glostrup Kommune har oplyst at kommunen endnu ikke har afsluttet arbejdet med at lave et fast koncept for de overordnede og koordinerende handleplaner – adskilt fra de pædagogiske handleplaner (som anvendes på Parkvænget). Grunden til at der endnu ikke er fastsat en deadline for arbejdes afslutning, er at der har været andre presserende arbejdsopgaver og personaleudskiftninger.

Jeg har noteret mig at arbejdet med handleplanskonceptet endnu ikke er afsluttet. Jeg foretager mig ikke videre i anledning af dette punkt.

Ad punkt 5. Magtanvendelse og lukkede døre

Ad punkt 5.3 Modtagne registreringer

Jeg modtog under inspektionen to indberetninger fra den 16. januar 2007 (om indgreb foretaget i nødværge eller som led i nødret) og en ansøgning af 13. november 2007 om godkendelse af fortsat brug af personlig alarm. Indberetningerne og ansøgningen vedrører to forskellige beboere.

a: Indberetningerne af 16. januar 2007

To af indberetningerne vedrører fastholdelse/frigørelse som blev foretaget den 16. januar 2007.

Disse to indberetninger er foretaget på Socialministeriets registrerings- og indberetningsskema (skema 2). Dette skema benyttes til:

indberetning af lovligt iværksat fastholdelse efter § 126,
indberetning af indgreb foretaget i nødværge eller som led i nødret,
indberetning af al anden magtanvendelse (dvs. indgreb som er ulovlige)
indberetning af magtanvendelse foretaget med samtykke

Af indberetningen vedrørende magtanvendelse foretaget den 16. januar 2007 kl. 12.10 fremgår det at formålet med magtanvendelsen var at få den psykotiske, meget højtråbende og truende beboer til at slippe sit greb i en af de ansattes trøje. Det fremgår videre at magtanvendelsen bestod i at tage fat i beboerens hånd så han slap.

Af indberetningen vedrørende magtanvendelse foretaget den 16. januar 2007 kl. 13.15 fremgår det at formålet med magtanvendelsen var at få den psykotiske, højtråbende og truende beboer til at slippe sit håndtryk med en anden beboer. Det fremgår videre at magtanvendelsen bestod i – med et frigørelsesgreb – at få beboeren til at slippe den anden beboers hånd.

I begge indberetninger har Parkvænget anført at indgrebet er "foretaget i nødværge eller som led i nødret".

I indberetningsskemaet er afsat plads til den kommunale myndigheds bemærkninger til magtanvendelsen.

Jeg havde ikke modtaget Glostrup Kommunes tilbagemeldinger på de to indberetninger.

Jeg har af det materiale der blev sendt med udtalelsen den 12. januar 2009, konstateret at kommunen den 8. marts 2007 meddelte Parkvænget at der i begge tilfælde blev handlet i nødværge.

I den endelige rapport bad jeg – inden jeg vurderede om Parkvængets hjemmelsangivelser er korrekte – bostedet og kommunen om at redegøre nærmere for med hvilken hjemmel de to registrerede indgreb var foretaget.

Kommunen og Parkvænget har ikke i udtalelsen af 12. januar 2009 redegjort nærmere for hjemmelen for de to magtanvendelser. Jeg gentager derfor min anmodning om dette.

Jeg kan til orientering oplyse at jeg i forbindelse med en inspektion i 2007 af Bostedet Røbo skrev således i den endelige rapport af 5. oktober 2007 om forskellene mellem de forskellige hjemler for magtanvendelser:

”Røbo har i tre af indberetningerne anført at indgrebet er ’foretaget i nødværge eller som led i nødret’. I én indberetning har Røbo afkrydset i feltet: ’al anden magtanvendelse, dvs. indgreb som er ulovlige’. Og i den sidste af indberetningerne er der afkrydset i begge de nævnte felter.

Jeg har ikke vurderet om anvendelsen af fysisk magt i de fem tilfælde er berettiget. Ved min gennemgang af materialet har jeg i stedet for koncentreret mig om hvorvidt proceduren i forhold til de gældende regler er blevet fulgt.

I det følgende vil jeg redegøre nærmere for hvornår der er tale om:

- a) fastholdelse efter servicelovens § 126 (tidligere 109 b)
- b) fastholdelse som led i nødværge/nødret
- c) fastholdelse som er ulovlig

ad a) Når fastholdelse sker med hjemmel i servicelovens § 126 (tidligere § 109 b) Magtanvendelse i form af fastholdelse og føren er – ud over formålsbestemmelsen i § 124 i serviceloven (§ 109 i den tidligere servicelov) – omfattet af bestemmelsen i § 126 i serviceloven (§ 109 b i den tidligere servicelov). Bestemmelsen – der også er citeret ovenfor – lyder sådan:

’§ 126. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende fysisk magt i form af at fastholde en person eller føre denne til et andet opholdsrum, når

- 1) der er nærliggende risiko for, at personen udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og
- 2) forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet.

Stk. 2. ...’

Ifølge vejledningen fra 2004 om magtanvendelse mv. giver § 109 b, stk. 1, (som i realiteten er identisk med den nugældende § 126) adgang til akut at anvende magt i form af at fastholde en person eller føre denne person til et andet lokale når dette er nødvendigt for at undgå at den pågældende skader sig selv, eller når

der i konfliktsituationer er risiko for at den pågældende skader andre. Et lovligt indgreb i form af fastholdelse omfatter ifølge vejledningen (pkt. 42) aldrig vold såsom føregreb, slag og spark. Bestemmelsen giver heller ikke hjemmel til at føre en person til et lokale med aflåst dør da dette vil være ensbetydende med administrativ frihedsberøvelse.

Afgørelsen om fastholdelse eller føren træffes i den akutte situation af personalet på bostedet efter en konkret vurdering af hvornår der er behov for indgreb af denne karakter, og i hvilken form.

Risikoen for at den pågældende beboer skader sig selv, andre beboere, personale eller andre personer, skal være nærliggende og skal indebære at den pågældende udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade. Der skal i den konkrete situation være en reel og begrundet risiko for at den pågældende beboer vil foretage handlinger der er egnede til at personen skader sig selv eller andre – en formodning herfor er ikke tilstrækkelig.

Magtanvendelse i form af fastholdelse kan ikke lovligt finde sted i de tilfælde hvor risikoen for personskade kan afværges på andre og mindre indgribende måder – indgrebet skal være absolut påkrævet.

Ad b) Når fastholdelse sker som led i nødværge/nødret

I pkt. 113 i vejledningen fra 2004 om magtanvendelse mv. fremgår følgende om magtanvendelse foretaget i nødværge og nødret:

'Nødværge og nødret - straffelovens §§ 13 og 14

113. Straffeloven indeholder nogle bestemmelser, der som udgangspunkt forbyder personer, herunder det offentlige plejepersonale, at foretage bestemte handlinger over for andre personer, herunder de personer, der er omfattet af personkredsen i § 109 [nu § 124; min tilføjelse]. Et eksempel er straffelovens § 261, stk. 1, hvorefter den, der berøver en anden friheden, kan straffes med fængsel i indtil 4 år. Hvis betingelserne for nødret eller nødværge er opfyldt, vil sådanne indgreb kunne blive retmæssige.

For både nødværge og nødret er det vigtigt at bemærke, at der er tale om ekstraordinær hjemmel til brug i ekstraordinære situationer. Bestemmelserne kan derfor ikke anvendes som hjemmelsgrundlag for at foretage jævnlige forekommende tvangsmæssige indgreb [min fremhævelse]. Nødværge og nødret kan kun anvendes som hjemmel til

handlinger af forsvarsmæssig karakter og kan ikke anvendes som hjemmel til at foretage aktive handlinger, der ikke er strengt nødvendige for at værne om beskyttede retsgoder.

Straffeloven

§ 13. Handlinger foretagne i nødværge er straffri, for så vidt de har været nødvendige for at modstå eller afværge et påbegyndt eller overhængende uretmæssigt angreb og ikke åbenbart går ud over, hvad der under hensyn til angrebets farlighed, angriberens person og det angrebne retsgodes betydning er forsvarligt.

Stk. 2. ...

Handlinger, der har været nødvendige for at modstå eller afværge et påbegyndt eller overhængende uretmæssigt angreb, kan efter straffelovens § 13, stk. 1, være straffri. Det forudsætter dog, at afværgehandlingen ikke åbenbart går ud over, hvad der er forsvarligt under hensyn til angrebets farlighed, angriberens person og det angrebne retsgodes betydning.

Bestemmelsen beskriver forudsætningerne for straffrit at afværge et angreb på et retsgode, men siger intet om, hvad angrebet skal være rettet mod. Det vil typisk dreje sig om fysiske angreb på fx liv, legeme, personlig frihed og formuegenstande. Det kan fx være angreb i form af vold, brandstiftelse og tingsbeskadigelse, men kan fx også være krænkelse af blufærdighed.

Bestemmelsen finder også anvendelse, når angriberen er psykisk utilregnelig, selvom angriberen i sådanne tilfælde vil være strafuegnet. I disse situationer er der dog en videre pligt end normalt til at vælge flugt eller opgive det angrebne gode, hvis dette er muligt i situationen.

Der er indbygget et krav om forholdsmæssighed (proportionalitet) mellem angrebet og den handling, der imødegår angrebet, således at ikke ethvert angreb kan gøre enhver handling straffri. Afværgehandlingen må ikke gå åbenbart ud over, hvad der er forsvarligt. Der kan med andre ord ikke angives nøjagtige grænser for, hvilke handlinger der er straffrie, men straffrihed forudsætter, at handlingen aktuelt sker for at afværge et angreb. Afværgehandlingen skal rettes mod angriberen selv, aldrig mod en tredje person.

Grænsen for, hvilke handlinger af forebyggende karakter, der kan foretages med hjemmel i nødværgebestemmelsen, må findes ud fra en bedømmelse af, hvornår den truende handling er konkretiseret i en

grad, der gør, at den betegnes som påbegyndt eller overhængende. Hvis angrebet endnu ikke er påbegyndt, skal det være så umiddelbart truende, at der er grund til at afværge det allerede nu. Er der tid til at vente, fx fordi der endnu kun er tale om en verbal trussel, vil dette som regel være ensbetydende med, at modhandlingen endnu ikke er nødvendig. Den truede må da gribe til de lovlige afværgemidler, som tiden tillader. Afværgehandlingen skal være nødvendig, hvilket vil sige, at der ikke er tale om nødværge, hvis en mindre indgribende foranstaltning kunne have opfyldt formålet. Nødværge kan derfor ikke anvendes i rent præventivt øjemed [min fremhævelse].’

Ad c) Når der ikke er hjemmel til fastholdelse – det vil sige at fastholdelsen er ulovlig.

I pkt. 111 i vejledningen fra 2004 om magtanvendelse mv. fremgår følgende om ulovlig magtanvendelse:

’Ulovlige indgreb omfatter indgreb, som nævnt i servicelovens § 109 a og §§ 109 c-e, iværksat uden at have været forelagt det sociale nævn, eller indgreb, som nævnt i servicelovens § 109 a og §§ 109 c-e, iværksat uanset at det sociale nævn har afvist at godkende *samt indgreb, der ikke er nævnt i serviceloven* [min fremhævelse].’

Herudover er ’ulovlig magtanvendelse’ i denne sammenhæng kendetegnet ved at betingelserne for nødværge ikke er opfyldt

Som nævnt har Røbo i tre af de indberetninger jeg har modtaget, anført at indgrebet er ’foretaget i nødværge eller som led i nødret’. I én indberetning har Røbo afkrydset i feltet: ’al anden magtanvendelse, dvs. indgreb som er ulovlige’. Og i den sidste af indberetningerne er der afkrydset i begge de nævnte felter.

...

På baggrund af gennemgangen af de forskellige indberetningsmuligheder, beder jeg Røbo og Bornholms Regionskommune om at redegøre nærmere for med hvilken hjemmel de fem registrerede indgreb er foretaget.”

I opfølgingsrapport af 21. april 2008 om inspektionen af Røbo skrev jeg således:

”I den endelige rapport redegjorde jeg nærmere for hvornår der er tale om:

- a) fastholdelse efter servicelovens § 126 (tidligere 109 b)
- b) fastholdelse som led i nødværge/nødret
- c) fastholdelse som er ulovlig

...

På baggrund af denne gennemgang bad jeg herefter Røbo og Bornholms Regionskommune om at redegøre nærmere for med hvilken hjemmel de fem registrerede indgreb var foretaget.

Magtanvendelse foretaget den 27. oktober 2005

I den endelige rapport skrev jeg således om den første indberetning:

'Af indberetningen vedrørende magtanvendelse foretaget den 27. oktober 2005 fremgår det at formålet med magtanvendelsen var at forhindre den pågældende beboer i at stjæle ting fra de øvrige beboere. Magtanvendelsen bestod efter det oplyste i at tage fat i beboeren og forsøge at trække og skubbe vedkommende væk. Røbo har i indberetningskemaet både anført at indgrebet er foretaget i nødværge eller som led i nødret, og at indgrebet er ulovligt. Jeg har ikke modtaget kommunens tilbagemelding på denne indberetning.'

Bornholms Regionskommune har i sin udtalelse redegjort således for dette tilfælde:

'Magtanvendelse foretaget den 27. oktober 2005

Bornholms Regionskommune svarede i forbindelse ovennævnte Røbo pr. mail den 1. november 2005, at magtanvendelsen er sket med hjemmel i lov om social service § 109.

Bornholms Regionskommune vurderede, at borgerens adfærd i det konkrete tilfælde gjorde indgrebet nødvendigt - jf. Socialministeriets Vejledning af 5. januar 2004 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten afsnit 42 og 44.'

Jeg har efterfølgende (telefonisk) fået oplyst fra kommunen at der i udtalelsen skal stå § 109 b i stedet for § 109.

For at foretage magtanvendelse efter § 109 b skal der have været nærliggende risiko for at personen udsatte sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og forholdene skal have gjort det absolut påkrævet at gribe fysisk ind for at undgå væsentlig personskade. Jeg beder kommunen forholde sig til hjemlen for magtanvendelsen igen. Herunder bedes kommunen forholde sig til om de nævnte betingelser for at foretage magtanvendelse efter § 109 b var opfyldt.

Magtanvendelse foretaget den 3. december 2006

I den endelige rapport skrev jeg således om den anden indberetning:

'Af indberetningen vedrørende magtanvendelse foretaget den 3. december 2006 fremgår det at formålet med magtanvendelsen var at forhindre overgreb på en anden beboer. Det fremgår endvidere at der var tale om en trussel, og at magtanvendelsen bestod i at tage fat i beboeren og føre ham til hans lejlighed. Røbo har i indberetningsskemaet anført at indgrebet blev foretaget i nødværge eller som led i nødret. Bornholms Regionskommune har i sin tilbagemelding af 8. december 2006 anført § 109 b som hjemmel men har ikke direkte påtalt at Røbo har angivet en anden hjemmel for indgrebet.'

Bornholms Regionskommune har i sin udtalelse redegjort således for dette tilfælde:

'Magtanvendelse foretaget den 3. december 2006

Bornholms Regionskommune svarede i forbindelse ovennævnte Røbo pr. mail den 8. december 2006, at magtanvendelsen er sket med hjemmel i lov om social service § 109.

Bornholms Regionskommune vurderede, at borgerens adfærd i det konkrete tilfælde gjorde indgrebet nødvendigt - jf. Socialministeriets Vejledning af 5. januar 2004 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten afsnit 42 og 44.

...

Bornholms Regionskommune medgiver at det ikke klart fremgår af svarene til Røbo, at der i de konkrete tilfælde, efter Bornholms Regionskommunes vurdering, ikke var tale om ulovlige indgreb/indgreb efter straffelovens §§ 13 og 14.

Bornholms Regionskommune vil i fremtidige skriftlige tilbagemeldinger sikre, at det klarere fremgår af de afgivne svar, om der er tale om en lovlig eller ulovlig magtanvendelse.'

Jeg har efterfølgende (telefonisk) fået oplyst fra kommunen at der i udtalelsen skal stå § 109 b i stedet for § 109.

Jeg har ingen bemærkninger til at kommunen mener at hjemlen til den konkrete magtanvendelse ligger i § 109 b. Jeg går således ud fra at der i situationen var nærliggende risiko for at beboeren ville udsætte den anden beboer for at lide væ-

sentlig personskade, og at forholdene i dette konkrete tilfælde gjorde det absolut påkrævet at anvende magt. Først da ville betingelsen for at foretage magtanvendelse efter § 109 b være opfyldt.

Jeg er enig med kommunen i at det ikke klart fremgår af kommunens tilbagemelding at kommunen ikke var enig med Røbo i at hjemlen var nødværge/nødret. Jeg har noteret mig at kommunen for fremtiden vil ændre sine tilbagemeldinger således at det fremgår når kommunen er uenig med det enkelte bosted.

Magtanvendelse foretaget den 25. december 2006

I den endelige rapport skrev jeg følgende om den tredje indberetning:

'Af indberetningen vedrørende magtanvendelse foretaget den 25. december 2006 fremgår det at formålet med magtanvendelsen var at stoppe beboerens høje råben. Det fremgår videre at magtanvendelsen bestod i at fastholde beboeren og føre vedkommende væk fra fællesarealet. Røbo har i indberetningsskemaet anført at indgrebet var ulovligt. Jeg har ikke modtaget kommunens tilbagemelding på denne indberetning.'

Bornholms Regionskommune har i sin udtalelse redegjort således for dette tilfælde:

'Magtanvendelse foretaget den 25. december 2006

Bornholms Regionskommune svarede i forbindelse ovennævnte Røbo pr. mail den 2. januar 2007, at det vurderedes at magtanvendelsen var foretaget med hjemmel i lovgivningen, idet det vurderedes, at der var en nærliggende risiko for personskade, lov om social service § 109.

Bornholms Regionskommune vurderede, at borgerens adfærd i det konkrete tilfælde gjorde indgrebet nødvendigt - jf. Socialministeriets Vejledning af 5. januar 2004 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten afsnit 42 og 44.'

Jeg har efterfølgende (telefonisk) fået oplyst fra kommunen at der i udtalelsen skal stå § 109 b i stedet for § 109.

For at foretage magtanvendelse efter § 109 b skal der som nævnt ovenfor have været nærliggende risiko for at personen udsatte sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og forholdene i det konkrete tilfælde skal have gjort det absolut påkrævet at gribe fysisk ind for at undgå væsentlig personskade. Jeg be-

der kommunen forholde sig til om disse betingelser for at foretage magtanvendelse efter § 109 b var opfyldt.

Magtanvendelse foretaget den 25. februar 2007

I den endelige rapport skrev jeg følgende om den fjerde indberetning:

'Af indberetningen vedrørende magtanvendelse foretaget den 25. februar 2007 fremgår det at formålet med magtanvendelsen var at forhindre beboeren i at tage på personalets kønsdele. Det fremgår videre at magtanvendelsen bestod i at tage beboerens hånd og skubbe den væk. Røbo har i indberetningsskemaet anført at indgrebet blev foretaget i nødværge eller som led i nødret. Kommunen har i sin tilbagemelding af 1. marts 2007 både anført servicelovens § 126 og nødværge/nødret som hjemmel for indgrebet.'

Bornholms Regionskommune har i sin udtalelse redegjort således for dette tilfælde:

'Magtanvendelse foretaget den 25. februar 2007

Bornholms Regionskommune svarede i forbindelse ovennævnte Røbo pr. mail den 1. marts 2007. Magtanvendelsen er sket med hjemmel i lov om social service § 126.

Bornholms Regionskommune vurderede, at borgerens grænseoverskridende adfærd, var en krænkelse af medarbejderens blufærdighed - jf. Socialministeriets Vejledning af 5. januar 2004 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten afsnit 113.'

Jeg beder kommunen om at forholde sig til hjemlen for denne magtanvendelse igen. Jeg henviser til at kommunen:

- *ifølge min kopi af tilbagemeldingen af 1. marts 2007 henviste til både § 126 og nødværge/nødret*
- *i udtalelse af 21. februar 2008 har henvist til § 126 og samtidig til vejledningens afsnit om nødværge og nødret.*

Magtanvendelse foretaget den 4. april 2007

I den endelige rapport skrev jeg følgende om den femte indberetning:

'Af indberetningen vedrørende magtanvendelse foretaget den 4. april 2007 fremgår det at formålet med magtanvendelsen var at beskytte beboeren, om-

givelserne og personalet mod slag og spark. Det fremgår videre at magtanvendelsen bestod i at tage fat i beboeren og føre ham væk fra parkeringspladsen. Røbo har i indberetningsskemaet anført at indgrebet blev foretaget i nødværge eller som led i nødret. Kommunen har i sin tilbagemelding af 10. april 2007 både anført servicelovens § 126 og nødværge/nødret som hjemmel for indgrebet.'

Bornholms Regionskommune har i sin udtalelse redegjort således for dette tilfælde:

'Magtanvendelse foretaget den 4. april 2007

Bornholms Regionskommune svarede i forbindelse ovennævnte Røbo pr. mail den 10. april 2007, at det vurderedes at magtanvendelsen som værende udført med hjemmel i lov om social service § 126.

Bornholms Regionskommune vurderede, at borgerens adfærd i det konkrete tilfælde gjorde indgrebet nødvendigt - jf. Socialministeriets Vejledning af 5. januar 2004 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten afsnit 42 og 44.

Bornholms Regionskommune medgiver at det ikke klart fremgår af svarene til Røbo, at der i de konkrete tilfælde, efter Bornholms Regionskommunes vurdering, ikke var tale om ulovlige indgreb/indgreb efter straffelovens §§ 13 og 14.

Bornholms Regionskommune vil i fremtidige skriftlige tilbagemeldinger sikre, at det klarere fremgår af de afgivne svar, om der er tale om en lovlig eller ulovlig magtanvendelse.'

Jeg har ingen bemærkninger til at kommunen mener at hjemlen til den konkrete magtanvendelse ligger i § 126. Jeg går således ud fra at der i situationen var nærliggende risiko for at beboeren ville udsætte sig selv og andre for at lide væsentlig personskade. Først da ville betingelsen for at foretage magtanvendelse efter § 109 b være opfyldt.

I den kopi af kommunens tilbagemelding af 10. april 2007 som jeg har på sagen, har kommunen både angivet § 126 og nødværge/nødret som hjemmel for magtanvendelsen. Det er uheldigt at kommunen i sin tilbagemelding til Røbo også har angivet nødværge/nødret som hjemmel for magtanvendelsen.

Jeg har noteret mig at kommunen i fremtiden vil være mere klar i sine tilbagemeldinger til bostederne.

Jeg har ved gennemgangen af de fem sager konstateret den relativt store forvirring der afspejler sig i både Røbos og kommunens hjemmelsangivelser for de forskellige magtanvendelser. På baggrund af dette har jeg i dag skrevet til Social- og Sundhedsudvalget i Bornholms Regionskommune og henstillet til at udvalget sørger for at såvel forvaltningen samt bostederne får en tilstrækkelig undervisning på området.”

I den endelige rapport om inspektionen af Parkvænget bad jeg Glostrup Kommune oplyse om kommunen giver bostederne tilbagemeldinger for hver enkelt indberetning af magtanvendelse. I givet fald bad jeg Glostrup Kommune sende mig tilbagemeldingerne på de to indberetninger.

Kommunen har i sin udtalelse af 12. januar 2009 skrevet følgende om dette:

”Glostrup Kommune drøftede som minimum samtlige indberetninger om magtanvendelse i 2007 med forstander for tilbudet – og gav i den forbindelse en tilbagemelding. Systematikken sikrede ikke altid at der skete en skriftlig tilbagemelding til tilbudet om afgørelsen – og heller ikke at der altid forelå en dokumenteret afgørelse af den enkelte magtanvendelse.”

Kommunen har vedlagt den foreliggende dokumentation i sagerne om magtanvendelse den 16. januar 2007. Heraf fremgår bl.a. at kommunen i en e-mail af 8. marts 2007 til Parkvængets forstander skrev at det tilsendte materiale på flere måder ikke var fyldestgørende. Herefter fremgår følgende:

”I forbindelse med den ene episode er det ikke oplyst, hvornår på dagen episoden indtraf eller hvor lang tid den varede. For den anden foreligger der ingen tidsmæssige oplysninger (...). Ingen af indberetningerne er underskrevet af de(n) person(er) som foretager indgreb og indberetning (...). Desuden er indberetningen vedr. at løsgøre [A's; min anonymisering] greb i en medarbejders trøje vag (slipper [A] umiddelbart da de to medarbejdere tager fat i hans arm – eller vrider man hans fingre op). Endelig er indberetningerne ikke kommenteret eller underskrevet af dig (side 3 i skemaet er ikke modtaget).

Du anmodes venligst om at få ajourført oplysningerne i indberetningerne – herunder gerne kommentere om frigørelsen af fastholden af en medbeboers hånd/oplåsning af håndgreb skete ved anvendelse af en særlig frigørelsesteknik. Eller hvis I har en anbefaling/vejledning eller instruks for, hvordan man skal søge at komme ud af en situation, hvor en beboer holder fast i en medarbejders trøje – da gerne vedlægge denne.

Jeg skal føje til, at så langt det går at vurdere på det foreliggende grundlag, er det mit indtryk, at der er handlet i nødværge i begge forhold.

...

Jeg har noteret mig at kommunen har meldt skriftligt tilbage på de to magtanvendelser som blev foretaget den 16. januar 2007.

Kommunen har imidlertid i sin udtalelse til mig oplyst at der ikke altid sker en skriftlig tilbagemelding på en indberetning. Der er ikke fastsat bestemmelser eller lignende om at en tilbagemelding skal ske skriftligt. Det er imidlertid min opfattelse at både det enkelte bosted og kommunen selv bevismæssigt vil blive stillet bedre hvis kommunens opfattelse findes skriftligt – dette gælder i særlig grad i de tilfælde hvor indberetningen fører til en påtale overfor en bestemt medarbejder, eller i de tilfælde hvor indberetningen fører til en særlig indsats overfor den pågældende beboer. Herudover kan der naturligvis om nødvendigt finde personlige/telefoniske drøftelser sted. Jeg beder Glostrup Kommune overveje at indføre en ordning således at der sker skriftlige tilbagemeldinger eller en anden form for skriftlig nedfældning af kommunens opfattelse til indberetningerne om magtanvendelse. Jeg beder kommunen om at underrette mig om hvad overvejelserne fører til.

I den endelige rapport bad jeg også Glostrup Kommune om at redegøre nærmere for om kommunen – også i tilfælde hvor der efter kommunens opfattelse ikke er tale om magtanvendelse – melder dette tilbage til bostederne.

Kommunen har ikke svaret på dette punkt, hvorfor jeg gentager min anmodning.

I henhold til magtanvendelsesbekendtgørelsens § 14, stk. 1, skal registreringer af magtanvendelse efter §§ 10-13, foretages af den person der har iværksat indgrebet eller foranstaltningen, eller af den person der har instruktionsbeføjelsen over for den ansatte som har iværksat indgrebet eller foranstaltningen.

Det fremgår af begge skemaer hvem der har iværksat indgrebet. Jeg kan imidlertid ikke – på grund af svært læselige underskrifter – umiddelbart se om der er identitet mellem de personer der iværksatte indgrebet og de personer der foretog registreringen.

I den endelige rapport bad jeg Parkvænget oplyse hvem der har foretaget registreringerne. Jeg bad også bostedet om at overveje at indføre en procedure om at underskrifterne skal være identificerbare. Det vil f.eks. i en klagesag være hensigtsmæssigt at man kan se nøjagtigt hvem der har foretaget en registrering. Jeg bad bostedet underrette mig om hvad overvejelserne fører til.

Glostrup Kommune har i sin udtalelse anført at det ville være hensigtsmæssigt om Socialministeriets [nu Velfærdsministeriets] magtanvendelseskemaer var forsynet med en rubrik hvor navnet på den der registrerer, skulle skrives med blokbogstaver således at både underskrift og et læseligt navn skulle fremgå af indberetningen. Kommunen har videre oplyst at Parkvænget på sit intranet vil lægge et skema der indeholder rubrikker til blokbogstaver.

Jeg har noteret mig at Parkvænget for eftertiden vil sørge for at det klart fremgår hvem der har foretaget en registrering. Jeg har imidlertid på baggrund af kommunens forslag bedt Velfærdsministeriet om at overveje en sådan ændring af skemaet. Jeg vil underrette Glostrup Kommune om ministeriets svar når dette foreligger.

Det er ikke i udtalelsen oplyst hvem der i de to tilfælde har foretaget registreringerne. Jeg gentager derfor min anmodning på dette punkt.

Det fremgår af § 12, stk. 1, i magtanvendelsesbekendtgørelsen at registrering af foranstaltninger efter §§ 125-128 skal foretages straks eller senest dagen efter at foranstaltningen er sat i værk. Det samme gælder ifølge bekendtgørelsens § 11, stk. 1, for indgreb foretaget i nødværge eller som led i nødret.

I min endelige rapport skrev jeg følgende:

”Begge magtanvendelser er foretaget den 16. januar 2007. Registreringerne er i begge tilfælde først foretaget den 20. marts 2007. De burde ifølge de nævnte bestemmelser have været foretaget senest dagen efter magtanvendelserne.”

I den endelige rapport skrev jeg også at det er uheldigt at registreringerne således var foretaget for sent, og jeg bad i den forbindelse Parkvænget om at overveje at etablere en rutine således at registreringerne sker indenfor den i bekendtgørelsen fastsatte frist. Jeg bad bostedet om at meddele mig resultatet af disse overvejelser.

Jeg kan af det indsendte materiale som kommunen har vedlagt sin udtalelse af 12. januar 2009 se at Parkvænget oprindeligt sendte de to magtanvendelseskemaer til kommunen tidligere end det fremgår af de kopier som jeg har modtaget. Det fremgår

således at kommunen modtog indberetningerne den 26. januar 2007. (Det fremgår imidlertid ikke hvilken dato de var udfyldt). Efter kommunens tilbagemelding den 8. marts 2007, sendte Parkvænget så de ændrede og uddybende indberetninger til kommunen den 20. marts 2007, og de var også dateret som udfyldt denne dato.

De første registreringer var således foretaget væsentligt tidligere end den anden udgave som jeg fik udleveret under inspektionen. På det grundlag har jeg ikke grund til at fastholde min kritik af at registreringerne var sket for sent. Jeg mener imidlertid at det er uheldigt at det ikke i den første udgave af skemaerne var angivet hvornår registreringerne var foretaget. Som nævnt nedenfor fremgår det af udtalelsen af 12. januar 2009 at Parkvænget bestræber sig på at overholde gældende love og regler vedrørende indberetning af magtanvendelse. Jeg går derfor ud fra at Parkvænget for eftertiden sørger for at udfylde alle felter i indberetningskemaet, herunder datofeltet. Jeg foretager mig derfor ikke mere i anledning af dette punkt.

Det fremgår af servicelovens § 136, stk. 1, at enhver form for magtanvendelse skal registreres og indberettes til kommunalbestyrelsen/regionsrådet.

Efter magtanvendelsesbekendtgørelsens § 12, stk. 2, skal registreringer af magtanvendelser efter §§ 125-128 i serviceloven indberettes månedligt til kommunalbestyrelsen. Efter § 11, stk. 2, i samme bekendtgørelse skal registreringer af nødværge og nødret indberettes til kommunalbestyrelsen senest på 3. dagen efter magtanvendelsen.

Jeg havde som nævnt ovenfor ikke i forbindelse med inspektionen modtaget kommunens tilbagemeldinger og var heller ikke på anden måde gjort bekendt med datoen for hvornår indberetningerne var foretaget, og jeg havde derfor ikke mulighed for at konstatere om indberetningerne i de to tilfælde var foretaget i overensstemmelse med de ovennævnte bestemmelser. Jeg bad bostedet om at oplyse mig om de konkrete indberetningsdatoer for de to indberetninger.

Som nævnt ovenfor kan jeg af det indsendte materiale se at kommunen har modtaget første udgave af skemaerne den 26. januar 2007 – det vil sige 10 dage efter magtanvendelserne. Første udgave af skemaerne indeholder ikke Parkvængets stillingtagen til hjemlen for magtanvendelserne. Jeg lægger til grund at Parkvænget også da mente at der var tale om nødværge.

I sådanne tilfælde skal indberetningerne ske senest på 3. dagen hvilket ikke er sket i de to tilfælde. Dette er uheldigt.

I udtalelsen af 12. januar 2009 fremgår at Parkvænget generelt sender indberetningerne til kommunen så hurtigt som muligt og inden tre dage, og at Parkvænget derudover bestræber sig på at overholde gældende love og regler. Herudover er følgende anført i udtalelsen:

"Glostrup Kommune har i 2008 forbedret indsatsen vedr. magtanvendelse gennem vedtagelse af en vejledning 'Retningslinier for magtanvendelse i Glostrup Kommune' (...). Retningslinierne skal bl.a. sikre, at tidsfrister for indberetning af episoder overholdes.

..."

Jeg har noteret mig at bostedet vil foretage indberetninger inden tre dage (i de tilfælde hvor der er tale om nødværge). Jeg har endvidere noteret mig at kommunen har lavet nye retningslinjer som bl.a. skal sikre at tidsfrister for indberetning af indgreb overholdes. Jeg bemærker i den forbindelse at jeg kun har foretaget en summarisk gennemgang af den nævnte vejledning og således ikke har gennemgået den med henblik på at se om den er i fuldstændig overensstemmelse med reglerne.

b: Ansøgning til forvaltningen om godkendelse af fortsat brug af alarmsystem til overvågning af en konkret beboer

En af de udleverede "indberetninger" vedrører en ansøgning af 13. november 2007 om godkendelse af fortsat brug af alarmsystem (sladremåtte og en chip i tøjet) til overvågning af om en beboer forlader sin bolig eller bostedet.

I den endelige rapport bad jeg Glostrup Kommune om at sende mig kommunens svar på ansøgningen af 13. november 2007.

Jeg har modtaget en del materiale vedrørende den pågældende ordning – dog ikke som udbedt kommunens svar på Parkvængets ansøgning af 13. november 2007. Af det tilsendte materiale indgår dog flere efterfølgende samtykker fra kommunen til Parkvænget om at måtte benytte det personlige alarmsystem. Jeg har gennemgået disse samtykker og foretager mig ikke videre i anledning af dette punkt.

Ad punkt 5.4 Om indgreb generelt

Glostrup Kommune har som nævnt i punkt 5.3 oplyst at kommunen i 2008 har forbedret indsatsen vedr. magtanvendelse gennem vedtagelse af en vejledning 'Retningslinier for magtanvendelse i Glostrup Kommune'. Kommunen har bl.a. skrevet således herom:

” ...

Det er i øvrigt indtrykket, at fokuseringen på magtanvendelser som retningslinierne bl.a. er et udtryk for – har øget tilbuddenes opmærksomhed om problematikken ligesom forvaltningens – og dermed er indledt en proces som både betyder forbedringer i sagsbehandlingen og forbedringer i det forebyggende arbejde for at undgå at episoder (udvikler) sig til situationer med magtanvendelser.”

Jeg har noteret mig at kommunen har sat ekstra fokus på dette område og at dette fokus allerede har skærpet tilbuddenes opmærksomhed på magtanvendelser og forebyggelse heraf.

Ad punkt 6. Personaleforhold

Ad punkt 6.1 Normeringer og sammensætning mv.

I punkt 11 i Glostrup Kommunes tilsynsrapport for tilsyn foretaget den 20. juni 2007 skrev kommunen bl.a. således om den teamordning som Parkvænget opererer med:

”Relationsarbejde

...

Den gennemførte teamorganisering er om ikke enestående – så sjælden. Det skal derfor bringes i forslag at Parkvænget (bl.a. med anvendelse af allerede gennemførte interview af 9 beboere ved ekstern sygeplejerske) undersøger muligheder for at få teamorganisering af beboerkontakten egentlig evalueret – ligeledes ved en ekstern evaluator. Perspektivet i evalueringen bør ud over beboere og personale også inddrage pårørende – og samarbejdsvinklen.”

I den endelige rapport bad jeg bostedet om at oplyse om hvorvidt tilsynets forslag om en egentlig evaluering af teamorganiseringen er blevet fulgt.

Glostrup Kommune har i udtalelsen af 12. januar 2009 oplyst følgende:

”Der er per 1. november ansat en ny forstander og det er hans vurdering, at teamorganiseringen er et af de områder der skal evalueres i 2009. Evalueringen vil være igangsat inden den 1. marts 2009. Det er i øvrigt indtrykket at teamorganiseringen af kontakten med beboere på psykiatriske botilbud er gået i retning af etablering af kontaktteam frem for kontaktpersonsordninger. Denne eventuelle generelle tendens mindsker dog ikke behovet og interessen for at evaluere kontaktordningen på Parkvænget.”

Jeg har noteret mig at Parkvænget nu følger op på tilsynets forslag om en egentlig evaluering af teamorganiseringen.

Ad punkt 6.2 Vikarer og sygdom

Jeg fik under inspektionen ikke indtryk af at bostedet bruger "for mange" ressourcer på at tilkalde vikarer. I brev af 22. august 2008 oplyste kommunen at dette er korrekt forstået. Jeg bad i forlængelse heraf om oplysning om hvem der sørger for tilkaldelse af vikarer.

Kommunen har til dette oplyst at vikardækning normalt planlægges og tilkaldes af den relevante teamkoordinator eller afdelingsleder. Herudover kan andre medarbejdere – efter aftale med lederen – også tilkalde vikarer.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 7. Tilsynsordning

Ad punkt 7.1 Generelt

Af pkt. 34 i vejledning nr. 98 af 5. december 2006 om kvalitet, tilsyn, tilskud til frivillige sociale organisationer mv. fremgår at kommunen skal sørge for at hvert enkelt botilbud informerer borgerne om botilbudets serviceniveau, f.eks. i form af servicedeclarationer.

Jeg bad Parkvænget oplyse om bostedet har udarbejdet en sådan servicedeclaration. I givet fald bad jeg om at modtage en kopi af den.

Jeg har fra kommunen fået oplyst at servicedeclarationen for Parkvænget er at finde på Parkvængets hjemmeside.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 7.2 Glostrup Kommunes tilsyn

Efter inspektionen modtog jeg Glostrup Kommunes retningslinjer for udførelse af tilsyn med kommunens bosteder. Retningslinjerne blev vedtaget af kommunalbestyrelsen den 11. april 2007. Af retningslinjerne fremgår bl.a. at kommunalbestyrelsen senest i efteråret 2008 skulle tage stilling til behovet for ændringer i tilsynsmodellen. Kommunalbestyrelsen skulle i den forbindelse tage stilling til en fælles tilsynsmodel for ældre-, sundheds- og socialområdet.

Jeg bad Glostrup Kommune underrette mig om hvorvidt tilsynsmodellen var blevet ændret. Jeg bad i givet fald om en kopi af de ændrede retningslinjer.

Glostrup Kommune har oplyst at kommunen i 2008 vedtog et nyt fælles tilsynskoncept for tilsyn med de specialiserede sociale tilbud samt ældrecentre. Kommunen har sendt mig en kopi af denne fælles model for tilsynet og bilag til denne som består af tematiske emnelister for henholdsvis det driftsorienterede tilsyn og det uanmeldte (personrelaterede) tilsyn.

Jeg har noteret mig at tilsynsmodellen er blevet ændret. Jeg bemærker dog for en ordens skyld at jeg ikke har foretaget en egentlig gennemgang af modellen med tilhørende emnelister.

Under inspektionen fik jeg oplyst at et udkast af tilsynsrapporten sendes til lederen af det pågældende bosted, således at lederen kan få lejlighed til at rette faktuelle fejl før den endelige version af tilsynsrapporten sendes til kommunens socialudvalg.

Jeg bad kommunen oplyse om bostedets eventuelle kommentarer i givet fald indarbejdes i rapporten før den forelægges det sociale udvalg.

Kommunen har oplyst at tilbuddenes kommentarer til den endelige tilsynsrapport vedlægges rapporten når den forelægges kommunens sociale udvalg og kommunalbestyrelsen. Glostrup Kommune har i den forbindelse bemærket at kun et af kommunens sociale tilbud havde kommentarer til rapporten i 2007.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Af de retningslinjer for tilsyn som gjaldt på tidspunktet for inspektionen, fremgår det at der én gang om året (i årets fjerde kvartal) afholdes et opfølgende tilsyn. Dette tilsyn skal fokusere på de forhold der på den ene eller anden måde gav anledning til bemærkninger ved det generelle tilsyn. Det opfølgende tilsyn giver ifølge retningslinjerne endvidere mulighed for at fokusere på et særligt tema.

I den endelige rapport skrev jeg på den baggrund følgende:

”Som jeg har forstået det, kan der gå op mod ½ år imellem det generelle tilsyn og opfølgningstilsynet. Jeg beder kommunen oplyse om der sker en tidligere opfølgning hvis der er konstateret alvorlige forhold under tilsynet.”

Glostrup Kommune har i udtalelsen af 12. januar 2009 oplyst følgende:

”Alt efter grad af alvorlighed og opgaveomfang ved påbud fra tilsynsvirksomheden vil der blive fastsat en tidsfrist for opgavens igangsætning eller gennemførelse.

Tilbagemeldingen sker til den overordnede driftsansvarlige chef i forvaltningen – og herfra til tilsynet. Der vil ikke være noget til hinder for at tilsynet følger op med eller flere fornyede tilsynsbesøg mhp. at vurdere om der er sket ændringer (fx inden for et område hvor der er et udpræget behov for ændringer) – både hvor der er sket en tilbagemelding om fornyet status – som i øvrigt. Denne praksis har dog ikke [indtil] videre fundet anvendelse.”

Jeg har noteret mig at kommunen har ændret sit tilsynskoncept således at opfølgningen nu sker på den ovenfor angivne måde. Jeg har i øvrigt ingen bemærkninger til den nye metode for opfølgning.

Ad punkt 7.3 Glostrup Kommunes tilsynsbesøg på Parkvænget den 20. juni 2007

Af den samlede konklusion for kommunens ovennævnte tilsynsbesøg fremgår det at besøget ikke gav tilsynet anledning til bemærkninger. Tilsynet er under hvert emne kommet med sin mere eller mindre udbyggede vurdering af det pågældende emne. I intet tilfælde har tilsynet haft vejledninger, anbefalinger og påbud.

I den endelige rapport bad jeg kommunen oplyse om der til trods for at der ikke er givet vejledninger, anbefalinger eller påbud alligevel afholdes et opfølgningstilsyn. I givet fald bad jeg om at få tilsendt en kopi af rapporten fra opfølgningsbesøget på Parkvænget i 2007.

Kommunen har ikke svaret på dette spørgsmål hvorfor jeg gentager min anmodning om at få oplysning om hvorvidt der på baggrund af tilsynsbesøget den 20. juni 2007 blev afholdt et opfølgningstilsyn til trods for at der ikke var givet vejledninger, anbefalinger eller påbud. I givet fald beder jeg om at få tilsendt en kopi af rapporten fra opfølgningsbesøget på Parkvænget i 2007.

Opfølgning

Som det fremgår af de enkelte punkter ovenfor, har jeg bedt Parkvænget og Glostrup Kommune om nærmere oplysninger mv. vedrørende forskellige forhold. Jeg beder om

at oplysningerne mv. fra Parkvænget sendes gennem Glostrup Kommune for at kommunen kan få lejlighed til at kommentere det som Parkvænget anfører.

Underretning

Denne rapport sendes til Parkvænget, Glostrup Kommune, Center for ligebehandling af handicappede, Folketingets Retsudvalg og Parkvængets beboere og pårørende.

Lennart Frandsen
Inspektionschef